

Shimon Danon

Шимон Данон

Пътят на моя род по бащина линия, след кръстоносните походи и испанските гонения, минал през Средиземно море и Турция. Прародителите на моя баща [Ешуа Данон] уседнали в град Одрин. Станалите войни - освобождението на България, създали нови - благоприятни условия за живот. Икономическото положение, отношенията с властващите, това, че българите до "вчера" са били под робство и затова можели по-добре да разбират евреите, накарали една голяма част от еврейското население на Тракия, живеещо около Одрин и Люле Бургас, да се пресели в българската част на Тракия. Били са предимно занаятчии, макар че може някои от тях да са били и търговци.

Дядо ми по бащина линия [Шимон Давид Данон], чието име нося, е бил занаятчия - кожар. Знам това, макар че той умира преди моето раждане - по време на Европейската война [Първата световна война]. Баба ми по бащина линия [Симха Данон] умира по същото време. Били са силно религиозни, защото идват от Испания, където гоненията са били на религиозна основа. По време на инквизицията всеки, който не изповядва християнството, е трябвало да напусне границите на страната. Трябва да отбележим, че това, което скрепява еврейската общност, е традицията. По разкази на баща ми [Ешуа Данон] знам, че в неговия род силно са спазвали традицията - особено шабат. Кипур, който е един празник на всеопрощението, е бил считан за по-голям празник от всички останали. Считали са, че от този ден започват отново да живеят, след като опростят всичко лошо, което са направили. Традицията им е внушавала един по-добър начин на живот, не толкова на поминъка, колкото на отношенията в семейството и извън него.

Къщата на дядо ми и баба ми [Шимон и Симха Данон] беше кирпичена, с турски керемиди. Стаите бяха изрисувани с разни шарки. Влизаше се от стая в стая. В спалнята спяха всички деца. Семействата на майка ми и баща ми са били многолюдни. В семейството на баща ми са били 3 братя и 2 сестри - 5 души. На майка ми - 3 братя и 3 сестри - 6 души. Баба ми и дядо ми по майчина линия [Нисим и Дуду Асса] са имали (преди моето раждане) къща, която не помня. После направили нова, в която живееше много голям род - семействата на дядо ми и неговия брат. Жените им носели едни и същи имена [Дуду Асса]. На тяхно име били имотите, върху които е построена къщата. Когато се раждало дете в едното семейство, не по-късно от 6 месеца се раждало дете в другото семейство. Майка ми [Естер Данон] съответства на леля ми Фортуна [Асса] и т.н. Ако тук има 6 деца, нама съмнение, че и там има 6 деца.

Еврейската махала в Пловдив (където беше къщата на дядо ми Нисим Асса) имаше много по-ясни и твърди очертания от тази в Пазарджик. На около 50 м. от къщата на дядо ми беше т. нар. "кортизо". На испански това значи "двор". В това вътрешно пространство бяха наредени къщичките на около 50 семейства. Там нямаше български семейства и всички се грижеха за съхранение на националните интереси на евреите.

Дядо ми по майчина линия [Нисим Асса] беше религиозен фанатик. Той знаеше, че трябва да се моли и не изпускаше никаква молитва. Беше от евреите, които са така привързани към религията, че и сутрин, и вечер отиват в синагогата да правят молитви. Трябваше голямо събитие – например болест, за да пропусне ходене в синагогата, но отиваше по силата на навика. Спазваше каноните на религията без да влага дълбоко разбиране на същността ѝ. Баба ми по майчина линия [Дуду Асса] беше религиозна до толкова, до колкото можеше, защото много рано се парализира и 1/3 от живота си прекара на стол. За нея трябваше да се грижат. На базата на фанатизма налагаше спазването на всички традиции и норми, за което трябваше да се погрижи дядо ми.

Изключително голямата взаимопомощ е помагала на евреите да не се отклоняват от еврейството. Например когато се правят дарения, те не се правят на определена личност, а за подпомагане на по-бедните. Преди Кипур се прави жертвоприношение със заколване на птици, за здравето на всеки член от семейството. За мъж се коли петел, а за жена – кокошка. По времето преди да се роди малкият ми брат [Шемуел Йешуа Данон, роден на 19.10.1943 г.]. Заколвахме към 4-5 кокошки, но не можехме да ги консумираме. Беше задължително част от това месо да се дава на по-бедните. Отделните евреи, поканени в синагогата да произнесат встъпителната молитва – “кидуш”, впоследствие правят “матана”, което значи “подарък”. Прави го този, на който е оказана честта да се качи на амвона на синагогата. Имаше още много други форми, с които се осъществяваше всеобща взаимопомощ. Всички бедни евреи учеха в еврейското училище безплатно. На всички деца от бедни семейства задължително се шиеха дрехи за нова година – Роша Шама. За по-бедните през зимата трябваше да се осигурят обувки, топли дрехи и най-важното – храна. В еврейското училище, в което учех аз, имаше организирана трапезария за бедните деца. Всяко от тях трябваше да получи на обяд топла храна. За всяко по-заможено семейство имаше определен ден, в който съпругата да трябваше да осигури храна за трапезарията. И нашето семейство имаше такъв ден. Надпреварвахме се да осигурим по-добра храна, най-малко такава, каквато ядохме всеки ден у дома и дори да дадем нещо повече.

Еврейската общност в Пазарджик наброяваше около 900 до 1000 души. Имаше около 350 семейства, средно по 3-4 души. Евреите живееха на определени улици. На нашата имаше само 2 арменски семейства, на съседната само едно българско. Не е вярно, че у българите не е имало антисемитизъм. Имаше и страх от евреите, и завист към тях, дори ако щете, защото взаимно се подпомагат. Непрекъснато се внушаваше на малките българчета, че евреите се хранят с “кръв”. Не бяха редки случаите, когато ставаха спречквания между еврейчетата и българчетата от съседните махали. Все се намираше някой да се провикне: “Защо пиете вие християнска кръв? Защо колите християните?” и т.н.

Когато завърших 3-ти прогимназиален клас (сегашен 7-ми) и отидох в гимназията, съучениците ми казаха: “Абе, ти не приличаш на евреин. Ти си добър. Ти не лъжеш. Защо всички евреи не са като теб?” Това бяха обикновени разговори на момчетата от селата, защото аз, като евреин, учех в класа на селските, а не на градските момчета. И докато техният антисемитизъм беше наивен, защото не беше на базата на някакъв материален интерес, то този на градските момчета беше по-силен, защото бяха синове на търговци и занаятчии, които се конкурираха с евреите. Съществуваше завист. В семейството ми казаха: “Хубаво, учи се, бъди сред първите, но недей да бъдеш първи ученик.” Баща ми

казваше: “Нищо, че няма антисемитизъм. На тебе винаги ти пиша една единица в повече, защото когато те оценяват, ти намаляват една единица заради това, че си евреин. “ Сред евреите беше дълбоко насадено чувството, че ние сме пренебрегнати в общата оценка на нашите възможности. Не можеше евреин и в най-добрите времена да бъде лансиран във войската, полицията, финансите. Въпреки, че заемахме да кажем 1/20-та част от града, ние нямахме нито един полицай евреин, нито един, който да работи в системата на войската, нито един чиновник в общината. Това подбуждаше ционистични интереси и спокойно можем да кажем, че град като Пазарджик беше със силно ционистическо влияние.

Баща ми [Ешуа Данон] беше много интересен човек. Беше “габай”, това е нещо като старейшина – първия човек след свещеника. Към него се обръщаха като към общественик. Габайят трябваше да устрои всеки човек, който посещава синагогата, по всеки въпрос, който го интересува. 99% от свещениците, които четяха молитвите, не знаеха какво четат. Те произнасяха думите на базата на запаметяването, без да знаят съдържанието им. За разлика от тях, моят баща разбираше това, което четеше. Той превеждаше молитвите на латино [ладино], тъй като това беше говоримия език за евреите. Особено по семейните празници молитвите първо се произнасяха на иврит, а после на испански, което ги правеше разбираеми за всички, които присъстваха. Баща ми не беше религиозен фанатик като дядо ми по майчина линия [Нисим Асса], той влагаше разбиране, правеше религията разбираема. Осъвременяваше я. Беше прогресивен. По едно време беше придобил леви разбирания. Дори имаше пряко участие в септемврийските събития [септемврийското въстание от септември 1923 г.], за което беше определен от властите за ликвидиране.

Майка ми [Естер Данон] беше човек със свободни виждания, въпреки че вътрешно беше дълбоко религиозна. Например – пред нея не стоеше като ограничение изискването да не се яде свинско месо, но случеше ли се нещо, веднага търсеше помощта на господата. Майка ми беше типична еврейска жена, която трябваше да се грижи за децата си.

Дворът на бащината ми къща в Пазарджик не беше голям, но имахме плодни дръвчета и курник, в който винаги се гледаха 15-20 кокошки. Баща ми (не само в религиозно отношение) проявяваше интереси, които тикаха напред към по-съвременно развитие. Пазарджик беше селскостопански регион, нямаше почти никаква промишленост. За да има поминък на населението, трябваше да има развитие на селото. Баща ми се занимаваше непосредствено с тази работа. Организираще отглеждането на копринени буби. Трябваше да се засадят черничевы дръвчета, трябваша специални помещения и съдове... Вярно е, че нищо съществено не излезе от тази работа, но той постави началото, основата. С бубарство след това започнаха да се занимават 200-300 семейства. Баща ми отглеждаше ориз, наемаше земи, организираще хора, защото оризарството не е традиционно за Пазарджик (там се отглеждаше жито) и изискваше специален начин на работа. Правеха се “килийки” за напояване. Технологията беше много по-различна от тази на традиционното земеделие. Баща ми беше един от първите в пазарджишкия край, които въведоха оризарството, нищо че не стана кой знае колко по-богат от това. После организира отглеждането на коноп. Всички тези инициативи не идваха от селското население, а от група предприемчиви хора, един от които беше баща ми. Отглеждането на конопа беше много тежко. Трябваше да се жъне, изчуква, прави на влакна... Колкото и да звучи неправдоподобно, баща ми имаше и стадо овце. Той искаше да промени старото неодоходно овцевъдство. Спомням си, че един от

овчарите, които беше наел, просто го ограби. Всеки път, в който идваше, на въпроса “Какво става с овцете?”, отговаряше “Мрат.” В къщи имаше лекарства против метила и други болести по овцете. Баща ми искаше да използва цялостно овцете. Например, руното им да се обработва от фина вълна, за да не се произвеждат само груби аби. Баща ми опитваше много неща, но ползата от това опитване беше не толкова за него, колкото за другите, които виждаха, че новото може да носи по-добри доходи от традиционното. Той носеше авангардност в мисленето си. Не стигаше до това, което е установено, отиваше напред.

Баща ми владееше писмено и говоримо френски език, без да го е учил никъде, просто от интереса да може да чете. В нашата къща се четеше. Не мога да кажа, че щом станем сутрин сме се хващали за книгата и сме чели до вечерта, но бяхме будни, следяхме новото. По време на войната ние имахме карта, на която отбелязвахме събитията. Всичко се знаеше, всичко се приемаше, всичко се обсъждаше. Колкото и парадоксално да звучи, баща ми не си лягаше вечер без да пусне радиото, да чуе “Интернационала” и да се разплаче. Той имаше чувството, че с “Интернационала” идва освобождението на всички народи на базата на зачитането на националните им интереси и равенството между хората. Той имаше нуждата да бъде зачетен като равен с всички хора по света, затова като чуеше “Интернационала”, така се въодушевяваше, че винаги имаше сълзи в очите. [Бащата на Шимон Данон е слушал тайно емисиите на радио “Москва” по време на II Световна война].

По време на Холокоста, около '41-ва година, първо запечатаха, а след това ни задължиха да предадем радиото. Все едно нещо изчезна от нас. Баща ми имаше орден за храброст от Балканската война. Представяте ли си, един евреин да има орден за храброст, след като навсякъде се разправяше, че евреите са най-страхливите хора и “бъзлив” евреин беше прозвище. Баща ми бил ефрейтор на батарея (6 души на едно оръдие), която била обкръжена на подстъпите на Одрин. Фелдфебелът, който ги ръководел, за да покаже родолюбие, извадил сабята, изревал “Напред за майка България!” и турците отсреща го убили. Баща ми останал сам с оръдието и 6-те войничета, които поискали да се предадат. Баща ми видял, че се свечерява и повдигнал духа им: “Дръжте се, докато се стъмни.” Огледал местността и видял, че има дол, където имало прикритие и можели да се изтеглят. Поел отговорността за батареята и наредил как да става изтеглянето – едни да поддържат огъня, а с останалите разгلوبили оръдието и го разпределили помежду си. Успява да се изтегли през този дол и така спасява 6-те войника и оръдието. Изкарват го пред полка и го награждават с орден за храброст, като дават примера за фелдфебела, загинал в безцелен патриотизъм и баща ми, който спасил батареята и тези 6-ма души, които сто на сто са щели да загинат или най-малко да паднат в плен. На базата на този орден баща ми беше поставен малко по-привилегировано по отношение на другите евреи. Докато всички носеха значки (включително и аз), баща ми носеше жълт бутон, което показваше, че фашистката държава се счита малко задължена към този човек.

Майка ми и баща ми едва ли са се оженили по любов – в ония времена и с 13 години разлика. Заради войните от 1913 до 1920, баща ми се оженил късно – 1921 г. Баща ми беше личен ергенин, фронт, по дрехите, по модата. Майка ми беше обратното. Баща ми гледаше да постави в къщата скулптури, художествени картини. Майка ми като че ли по-малко обръщаше внимание на тези работи. Тя обичаше повече да чете романчета. Баща ми търсеше музикалната класика. В къщи имаше грамофон с плочи и ние слушахме ариите на

най-известните певци. Най-голямото негово удоволствие беше да изкараме грамофона и да слушаме “Риголето”, “Травиата”... Тия работи бяха чужди на 99% от хората в един град като Пазарджик.

Сестрата на баща ми [Роза Сизи] беше женена за един по-предприемчив от баща ми човек – Бохор Сизи. Той беше първи по всичко ново, което можеше да има в града. Той беше първия, който имаше радио. В неговия двор (забележете, в двора на един евреин, който не е селскостопански деятел) имаше плодни дръвчета от смокиня до бадем. Там имаше такава лоза, че от нея можеше да храни семейството си. Когато влизах в двора му, все едно че влизах в рай. Той нямаше ратаи или други работници. Сам поддържаше двора си. Дори сам си режеше дървата. Беше си направил за тази цел специално приспособление. Шегуваше се, че вместо да прави гимнастика, ще разреже две дървета. Само на базата на собствената си предприемчивост той беше един от най –богатите хора в града. Владееше страшно добре френски език. Четеше класиците в оригинал – Юго, Йожен Сю. Нямаше по-осведомен човек от него. Помня колко се учудвах като дете, щом го видехме да слуша радио – с едни такива огромни слушалки. Когато в Пазарджик нямаше къща, по-висока от два етажа, той имаше 30-метрова антена, която личеше из целия град. Той ни предаваше какво се слуша от Брюксел, Париж, особено около Мюнхен 1939 г. и Чехия. Получаваше вестници и списания от чужбина. Четеше ги направо и ни ги превеждаше. Забележете, той не отиваше никога на кафене, но в къщи имаше моникс за игра. Отиването в неговата къща беше особено събитие. Беше човек, който може само в роман да бъде описан. Не знам дали по пътя на наследствеността, но неговия внук Алкалай след това бе предложен за Димитровска награда – направи машина за засаждане на тютюн, която придоби известност в целия свят, тъй като засаждането на тютюн е една много трудоемка дейност. Това издигна България във висините на селското стопанство. Когато Тодор Живков посещаваше Пловдив, първо посещаваше Алкалай, за да види какво ново той ще представи за развитието на селското стопанство.

Завършил съм основно и прогимназиално образование в еврейската прогимназия в Пазарджик. Гимназия завърших също в Пазарджик, но българска – по това време в България нямаше еврейска гимназия. Еврейското училище в Пазарджик беше много интересно. Там имаше една учителка гиверет Семо [“гиверет” на иврит значи “учителка”], която живя повече от 100 години. Изсели се в Израел. Когато навършила 100 години всички нейни ученици от Пазарджик, които били в Израел, направили голямо тържество. Имало наистина много хора – сега в Пазарджик има 30-тина души евреи от над хилядата, които живееха там. Гиверет Семо беше много интересен човек. С всички ученици говореше само на иврит. Преподаваше иврит и независимо дали учениците я разбираха или не, им говореше само на иврит. Това нейно “настояване” много помогна на тези, които заминаха в Израел, защото отидоха с познания върху езика.

В еврейското училище всяка година се правеха продукции с пиеси, които се изнасяха на иврит. С тях се внушаваше еврейщината. Помня една пиеса, в която участваше сестра ми Софи [Симха Моше]. Пиесата беше поставена от български режисьор. В негова чест бе дадена прощална вечеря, на която бяха поканени всички артисти. Беше грандиозно събитие за евреите в града. В пиесата ставаше дума за погромите над евреите в Полша. Беше около

'39-та – '40-та година, малко преди да започнат гоненията на евреите в България – в навечерието им, тъй като вече се говореше за закони за ограничаване на дейността на евреите. Това сцеляваше еврейската общност. По време на представлението, за да представят изгарянето на еврейските къщи, зад сцената въртяха запалени вестници и факли. Наблизо имало прозорец и огньовете хвърляли отблясъци в двора на един от най-богатите евреи. Той изкупуваше тютюн от околията и в този двор бяха складовете му. Работниците му наскачали да гасят пожар. У евреите по това време вече се зараждаше чувството, че трябва да се изселят другаде. Около '41-ва година на път за Израел потъна една гемия, в която имаше доста хора от Пазарджик. С потъването на кораба се удави и Мишел Памуков, един от най-известните еврейски младежи, който ръководеше еврейската младежка организация в Пазарджик. Той създаде доста хора с националистически настроения. Знаем, че сега го почитат в Израел. В помените, които се правят, името му се споменава като един от създателите на еврейската държава.

По времето, по което трябваше да стана гимназист, вече бяха в сила антиеврейските закони, но аз записах гимназия, защото баща ми имаше орден за храброст от Балканската война. Тогава законът даваше възможност децата на наградените с орден за храброст евреи да учат, докато всички останали не можеха. Когато в началото на първи гимназиален клас трябваше да седна на чина си въпреки всичко, а бях в един клас със селските момчета. В класа имаше не повече от един-двама пазарджиклии и то набедени хора, които не ги искаха в другите класове. Тогава вече имаше и бранници, и легионери. Това са приказки, че в България е нямало фашизъм. Беше си много надъхано, с всички шовинистически приказки за Велика България, България над останалите балкански народи и т.н. Селянчетата в тогавашната образователна система бяха поне на половина под възможностите на градските деца. Селото беше доста изостанало в сравнение с града (не че градът е бил кой знае колко напред). Имаше деца, които идваха в училище без да са виждали електричество и си светеха в къщи с газеничета. В Пазарджик имаше и електричество, и вода, и кина, и театри - не беше чак толкова изостанал в културно отношение град. Селата бяха на светлинни години назад, въпреки, че имаше деца много будни и интелигентни, надарени с възможности по-големи от тези на градските деца. Така например от нашия випуск, от "селските" класове излязоха двама министри – Тодориев, на енергетиката и Серафим Милчев – на мините. България дължи много на Тодориев, той е рационализатор. Всичките електроцентрали по "Марица-Изток" работят по неговите схеми за горенето на лигнитните въглища.

Не искам да кажа, че имам някакъв спортен талант, но бях развит, добре поставен и бягах добре на къси разстояния, особено на 100 м. Биваше ме в тия спортове. Награждаван съм. Имам 7-8 [награди] от спортни прояви на еврейските организации. Членувах в "Макаби" - това е еврейска спортна организация. За едно градско състезание по бягане на къси и дълги разстояния трябваше да се състезаваме аз и първенеца класа на градските момчета – "бранниците", за това кой ще представи гимназията. Разбира се, учителят никога нямаше да ме пусне, но този път нямаше как – аз бях първенецът на нашия клас. Бранникът така и не можа да се примири, че евреин го е победил.

Когато влезнах за първи път в класа, тъй като аз закъснях докато уредя въпросите около влизането ми в гимназия, бранниците станаха и казаха: "На нас ни е забранено да сядаме

на един чин с евреин.” Прие ме да седна до него най-богатото момче от с. Мало Конаре, чиито брат беше партизанин и политкомисар на отряда в Пазарджишкия край. Казваше се Рангел Караиванов. По-късно стана професор по зоология. Докато останалите граждани получаваха 300 гр. хляб, на евреите даваха 150 [Шимон има предвид дажбите по време на II Световна война] Дълги години всяка сутрин Рангел ми подаваше под чина половината от своята филия за закуска. Правеше го не от страх, а за да не урони достойнството ми. Когато почина казах (и на други места съм го казвал), че в Израел трябва да се посадят дръвчета именно за такива хора, а не за онези които произнасяха гръмки фрази, за тези, които в ежедневието помагаша на евреите. Самият Рангел по това време беше в още по-тежко положение, поради това, че неговите родители бяха изпратени в лагер (защото брат му беше партизанин), а той самият беше следен да не извършва някаква антифашистка дейност. (Той си я вършеше, разбира се.)

Аз имам един брат [Шемуел Ешуа Данон] и една сестра [Симха Ешуа Моше]. И двамата са научни работници. Сестра ми е старши научен сътрудник по медицинска хигиена. Брат ми е в раковата болница. Доскоро беше заместник-директор, а сега води държавния регистър на болните от рак в страната – една доста отговорна работа. Брат ми се роди в края на Холокоста. Родил се благодарение на Холокоста, защото цялото ни семейство беше събрано в една малка стая. Цялата ни къща беше препълнена с изселници от София. Родил се 1943 г., когато аз бях на 16-17 г., а сестра ни – на 20. Аз и сестра ни имахме малка разлика – 4 години. Грижехме се за брат ни. Бяхме в твърде неудобно положение – сестра ни сама можеше да има деца. Майка ми роди, смятайки първоначално, че има тежка болест. Ракът, който и предвиждаха, излезе дете.

По време на Холокоста ние бяхме в Пазарджик [не са били изселени]. Тук искам да кажа, че съществува една невярна представа, че българският народ е спасил евреите. В това отношение аз имам малко по-различно разбиране. Евреите в България започнаха да се чувстват по-сигурни за своето бъдеще не въз основа на българското общество като цяло. Не мога да отрека, че имаше доста българи, които подпомагаха евреите по различни съображения. Всъщност голямото стъписване на тези, които преследваха народа ни идваше от загубите на германците на Източния фронт. Колкото повече Червената армия приближаваше границите на страната ни, толкова повече хора се чувстваха “близки” на своите съграждани и съседни евреи. След Сталинградската битка у тези хора се появи страх, че ще бъдат възмездени за нещата, които вършеха, а вършеха просто страшни неща. Аз си спомням как една вечер бранниците (все млади хора) натоварват каруци с павеа и камъни и тръгват по нашата улица. Нали бяхме все евреи. Българско семейство нямаше. Имаше само две арменски къщи, в началото и по средата на улицата. Разбиваха систематично черчетата и стъклата. Пропушнаха само арменските къщи. Хвърляха първо едно голямо паве, за да разбие черчетата, а после камъни – като градушка. В нашата спалня едно цяло паве разби стъклата. Всички легнахме под леглата, защото падаха стъкла и камъни, имаше опасност за живота ни. Същата вечер направиха погром в еврейския дом. Всичко беше разбито и ограбено. Имаше един – Гого Дългия, който ходеше с бич. Можехме да излизаме само от 4 до 6 следобед. Само тогава можехме да си напазаруваме. Този, който даваше работа на евреи, трябваше да получи специално разрешение.

По линия на майка ми [Естер Данон] семейството ни даде много сериозни жертви. Моята леля [Фортуне Асса] загуби двамата си сина. Макар и с леви разбирания, те учеха в английския колеж в София. Една вечер при чичо ми дошли бранници – легионери и го заставили в срок от два часа да им даде няколко милиона лева. Тъй като той не могъл да им ги предостави, още същата вечер убили децата му. Паметникът, който им построиха е разрушен от сегашните фашисти – съвременните български фашисти. Да се представя, че сега в България няма фашизъм е глупост. Сега в България се продава свободно “Моята борба” на Хитлер. Продават се книги, които отричат изцяло, че е съществувал Холокоста, които говорят за еврейството като за мафия, която унищожава народите и т.н.

Международният език на фашизма, това е антисемитизмът, който сега съществува в големи размери. На стените на френската гимназия [в София] пише: “Евреите на сапун.” - след всички станали събития, след като загиват 6 милиона евреи. Има скинари, които обявяват пред телевизията, че ще унищожат евреите. Ако изселването на евреите продължава, то причините за това са, че след обявяването на демокрацията антисемитизмът продължава с нови темпове. Аз бих твърдял, независимо от пропагандата дори на някои еврейски агенции, че по времето на комунизма положението на евреите е било лошо, че то не е било такова тогава, а сега. Вярно е например, че имаха едно наум за роднините на някои евреи в чужбина и ги ограничаваха да заемат определени постове в държавния апарат. Доста се ограничаваше приемането на евреи в органите на държавна сигурност. Но аз бях достигнал до най-високите органи на властта. Аз бях заместник-главен прокурор на България. Това означава, че завеждах отдел в главна прокуратура. Няма град в България, който да не съм посетил. Няма прокурор в България, който да не ме е познавал. Излизал съм десетки пъти пред целия народ по телевизията и радиото и то с пълното си еврейско име Шимон Ешуа Данон. А сега – ето например, евреите в България не са получили официална реабилитация за това, че са им взети имуществата и че през Холокоста са били използвани от други хора. Напротив, в момента се провежда линия, не без помощта на известни еврейски среди, че видите ли, в България никога не е имало фашизъм, което е една абсолютна лъжа.

Едновременно с това казват “ние сме ви спасили от фашизма”. По принцип, еврейската организация съществува, когато има нужда от нея. Аз имам чувството, че сега тя е по-силна с подчертаване на понятието “еврейство” в самата организация, именно защото се чувства нужда от защита. Наскоро присъствах на събрание, където мои сънародници, в присъствието на израелския посланик и други официални лица, казаха, че в България продължава да се засилва антисемитизма. Има автори, вестници и предавания по телевизията с явни антисемитски настроения. Казват, че няма закони да се противопоставят на това. Аз съм юрист и ви казвам, че в нашия кодекс има текстове, които преследват профашистката дейност и расовата ненавист, а те си затварят очите, защото на ръководни постове в СДС стояха хора с профашистки разбирания.

Февруари 2002 г.

Интервюиращ: Майя Николова

Г-н Шимон Данон е изпълнен с активност – физическа, социална, политическа. Стреми се всячески да мотивира събитията, за които разказва. Да изтъкне причините, довели до тях. Да убеди събеседника си в логиката на идеите си.

Забележка: Коментарите на г-н Данон са автентични и, макар че на места интервюто е реструктурирано с оглед на по-гладкия му “хронологичен ход”, не съм си позволила да променя смисъла или да цензурирам изразеното от него мнение.